

Стаття надійшла до редакції 10.07.2018
Перевірено на плагіат 15.07.2018 р.
унікальність – 97.46 %

УДК 811.14:81'373

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ МІЗОГІНІСТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДАВНЬОГРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ

Левко Олександр Вадимович, o.levko@kpi.ua,

канд. філол. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут філології

Чухно Юлія Василівна, vasilivna2807@ukr.net,

магістр

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут філології

У статті проаналізовано давньогрецькі крилаті вислови і гноми, що репрезентують уявлення про жінку, та виокремлено паремії з мізогіністичним змістом. У ході дослідження встановлено, що з чотирьох тисяч давньогрецьких паремій лише шістьдесят п'ять одиниць вербалізують уявлення про жінку, що складає 1,6 % від загальної кількості. Частина цих паремій репрезентують уявлення про жіночий характер, частина – про соціальну роль жінки як дружини. Визначено, що у проаналізованих пареміях засвідчене мізогіністичне сприйняття жінки крізь призму чоловічого погляду на дійсність. У пареміях представлені уявлення про недосконалість жіночої природи та дефективність жіночого характеру. Жінка постає нестримною, балакучою, зрадливою, підступною, хитрою, мстивою, жадібною, тобто такою, що постійно загрожує душевній рівновазі і статкам чоловіка. “Жінка” і “жіночість” вважаються атрибутом дефективних рис характеру. Внаслідок аналізу мовного матеріалу зроблено висновок, що негативними рисами жіночої вдачі є хитрість, підступність, легковажність, мстивість, владність, дикий норів, балакучість, допитливість, задрісність, лінивість, боягузтво, жадібність, розбещеність, нескромність, безсоромність, спокусливість, хвалькуватість, недоброросовісність і невміння керувати господарством. Лише незначна кількість паремій репрезентують уявлення про шлюб та роль жінки як дружини-господині. Шлюб є лише вимушеним кроком чоловіка заради народження законних громадян полісу. Відтак, жінка у мовній свідомості давніх греків постає як калдв какдв “добре / необхідне зло” з огляду на

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А В., Чухно Ю.], o.levko@kpi.ua, vasilivna2807@ukr.net

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)

її роль у продовженні роду. У статті встановлено, що витоки мізогіністичних уявлень сягають образу міфічної Пандори, на яку була покладена відповідальність за світове зло і страждання людей. Мізогіністичні уявлення також представлені у художній, філософській і медичній літературі Давньої Греції. У працях Аристотеля та Гіппократа обґрунтовано нерівність жінки та чоловіка. Жінка є нижчою істотою, ніж чоловік, що проявляється у душевній природі, будові тіла і навіть ролі у народженні дітей.

Ключові слова: паремія, жінка, шлюб, мізогінізм, гендер, давньогрецька мова.

ВЕРБАЛИЗАЦИЯ МИЗОГИНИСТИЧЕСКИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ В ДРЕВНЕГРЕЧЕСКИХ ПАРЕМИЯХ

Левко Александр Вадимович, o.levko@knu.ua,

канд. филол. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
Институт филологии

Чухно Юлия Васильевна, vasilivna2807@ukr.net,

магистр

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
Институт филологии

В статье проанализированы древнегреческие крылатые выражения и гномы, которые репрезентируют представления о женщине, и выделены паремии с мизогинистическим содержанием. В ходе исследования установлено, что из четырех тысяч древнегреческих паремий только шестьдесят пять единиц вербализируют представления о женщине, что составляет 1,6% от общего количества. Часть этих паремий репрезентирует представления о женском характере, часть – о социальной роли женщины как жены. Проанализированные паремии свидетельствуют о мизогинистическом восприятии женщины сквозь призму мужского взгляда на действительность. В паремиях репрезентированы представления о несовершенстве женской природы и дефективности женского характера. Женщина изображается разговорчивой, неверной, коварной, хитрой, мстительной и жадной, то есть такой, которая постоянно угрожает душевному равновесию и богатству мужа. "Женщина" и "женственность" считаются атрибутом дефективных черт характера. Анализ языкового материала продемонстрировал, что к негативным чертам женского характера относятся хитрость, коварство, легкомыслие, мстительность, властность, дикий нрав,

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Levko O., Chukhno Yu. [Levko O. V., Chukhno Ju.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Verbal Representation of Misogynistic Ideas in Ancient Greek Proverbs [Verbalizacija mizoginistychnyh ujavlen' u davn'ogrec'kyh paremijah] (in Ukrainian)

болтливость, любопытство, завистливость, леность, трусость, жадность, распущенность, нескромность, бесстыдство, соблазнительность, хвастовство, недобросовестность и неумение управлять хозяйством. Лишь незначительное количество паремий вербализируют представления о браке и роли женщины как жены-хозяйки. Брак является вынужденным шагом мужа ради рождения законных граждан полиса. Поэтому женщина в языковом сознании древних греков выступает как *καλὸν κακόν* "хорошее / необходимое зло". В статье обосновывается, что мизогинистические представления древних греков связаны с образом мифической Пандоры, на которую была возложена ответственность за мировое зло и страдания людей. Мизогинистические представления также засвидетельствованы в художественной, философской и медицинской литературе Древней Греции. В трудах Аристотеля и Гиппократов обосновано неравенство женщины и мужчины. Женщина является низшим созданием по сравнению с мужчиной, что проявляется в ее душевной природе, строении тела и роли в рождении детей.

Ключевые слова: паремия, женщина, брак, мизогинизм, гендер, древнегреческий язык.

VERBAL REPRESENTATION OF MISOGYNISTIC IDEAS IN ANCIENT GREEK PROVERBS

Levko Oleksandr Vadymovych, o.levko@knu.ua,

PhD, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Institute of Philology

Chukhno Yuliia Vasylivna, vasilivna2807@ukr.net,

Master of Philology

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Institute of Philology

The article deals with Ancient Greek aphorisms and gnomes representing the notion of woman, with a particular focus on the proverbs with misogynistic meaning. As a result of our analysis, it was found out that out of four thousand Ancient Greek proverbs under study only sixty-five units verbalize the notion of woman, making up 1.6% of the total count. Some of these proverbs represent the idea of female character, while others are related to the social role of women as wives. It is determined that the proverbs under study reveal the misogynistic perception of woman through the prism of a masculine point of view. The proverbs convey the idea of feminine nature's imperfection and the deficiency

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© *Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А. В., Чухно Ю.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net*

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)

of feminine character. Women come across as unrestrained, talkative, treacherous, insidious, cunning, vindictive, greedy, that is, as ones who constantly threaten the mental balance and the possessions of their husbands. "Woman" and "femininity" are envisaged as attributes of defective character traits. As a result of the analysis of the lingual material, it was concluded that the negative features attributed to the female nature are trickery, deceitfulness, frivolity, vengeance, authoritativeness, fierceness, talkativeness, intrusiveness, envy, laziness, cowardice, greed, vulgarity, indecision, shamelessness, temptation, boastfulness, unfairness and inability to manage the household. Only a small number of the proverbs under study convey the idea of marriage and the role of women as wives and mistresses of the house. Marriage is only a forced act for a man, which has as a purpose the birth of rightful citizens of the polis. Therefore, a woman in Ancient Greek lingual model of the world appears as καλὸν κακόν "good / necessary evil" in view of her role in procreation. The study reveals that the origins of misogynistic ideas can be traced back to mythical Pandora, who was considered to be responsible for the inception of the world's evil and suffering of humanity. Misogynistic notions are also common in fiction, as well as philosophical and medical literature of Ancient Greece. In the works of Aristotle and Hippocrates, the inequality of women and men is substantiated. A woman is seen as inferior to man, which is allegedly evident in the mental nature of each, as well as the structure of their bodies and even their role in the childbirth.

Keywords: *proverb, woman, marriage, misogyny, gender, Ancient Greek.*

Вступ. У ХХ ст. наукова спільнота звернула увагу на гендерне питання. У рамках нової галузі знання – гендерології – стаття почала вивчатися не лише за її анатомічними ознаками, а й за соціальними, економічними, правовими тощо. Закономірно, що гендерні дослідження торкнулися і колись європейської цивілізації – античності. На матеріалі античних текстів питання статусу жінок вивчали у межах історії [Брюле 2005; Шарипкін 2011], філософії [Павлова 2009; Івченко 2014], культурології [Blundell 1995; Blundell 2008; Eaverly 2013], соціології [Cantarella 1987; Clark 1989; Schuller 2008] та лінгвістики [D'Ercole 2013]. У нечисленних лінгвістичних працях було доведено репрезентацію у мові дискримінації жінок, їх нерівного становища та незначної соціальної ролі. Наприклад, М. Д'Ерколь, проаналізувавши вибірку давньогрецьких слів на позначення жіночих занять, дійшла висновків, що тільки один із п'яти термінів існує у формі жіночого роду, що відповідно засвідчує гендерну орієнтацією мови на використання чоловічого роду [D'Ercole 2013, с. 53–71]. І хоча питання мізогінізму порушувалася у вище наведених наукових працях, проте його репрезентація у гномах,

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Levko O., Chukhno Yu. [Levko O. V., Chukhno Ju.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Verbal Representation of Misogynistic Ideas in Ancient Greek Proverbs [Verbalizacija mizoginistychnyh ujavlen' u davn'ogrec'kyh paremijah] (in Ukrainian)

пареміях і сентенціях – духовній скарбниці давніх греків – не була ще й досі досліджена, що й зумовлює актуальність даної статті.

Об’єкт і предмет, мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження вербалізації мізогіністичних уявлень у давньогрецькій лінгвокультурі. **Об’єктом дослідження** є репрезентація уявлень про жінку у давньогрецькій мовній картині світу. **Предметом дослідження** є вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях. **Матеріали дослідження** – корпус текстів давньогрецької мови *Thesaurus Linguae Graecae* (<http://stephanus.tlg.uci.edu>) та збірки давньогрецьких сентенцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для античності було притаманним визнання нерівності жінок та чоловіків, вмотивоване їх “різною природою” [Костикова 2005, с. 19]. В античній культурі “жінки вважалися нижчими за природою і тому їхні функції обмежувалися дітонародженням та виконанням домашніх обов’язків” [Окін 1979, р. 16; цит. за: Костикова 2005, с. 19]. Філософське обґрунтування нерівності чоловіка і жінки знаходимо у працях Аристотеля. На його думку, чоловік і жінка, як вільна людина і раб, мають різну природу і не можуть бути рівними. В процесі зачаття чоловік дає дитині “форму”, тобто душу, а жінка тільки матерію, тобто тіло [Аристотель 1940, с. 90-91]. Оскільки душа за своєю природою – краща за тіло, то цілком правильним є твердження, що жіноче й чоловіче начала є нерівними [Костикова 2005, с. 20]. Відтак за Аристотелем, функція жінки з огляду на нижчість її природи полягає у виношуванні потомства. Вона також має займатися господарством, але ця функція другорядна і зумовлена тим, що люди живуть сім’ями [Павлова 2009, с. 183]. Есхіл в “Орестей” називає жінку лише “нянею” майбутньої дитини, а сам плід є продовженням чоловіка, що вказує на нижчість жінки у порівнянні з чоловіком навіть у дітонародженні: *οὐκ ἔστι μήτηρ ἢ κεκλημένον τέκνον τοκεύς, τροφὸς δὲ κύματος νεοσπόρου* “не матір’ю є та, що народила дитину, а годувальницею зачатого дитя” (Aesch. Eum. p. 657–661).

Яскравим прикладом мізогонізму є уявлення давніх греків про жіноче тіло. За Гіппократом, головна відмінність між жіночим та чоловічим тілом полягає у різній системі репродуктивних органів. Відповідно матка є центром жіночої патології і причиною усіх жіночих хвороб, особливо коли вона розташована у жіночому тілі не на своєму місці (Hippocrates. De locis in homine, p. 47). Гіппократ підтримує припущення, що матка не має

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А. В., Чухно Ю.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)

фіксованого місця у тілі, натомість вона “блукає” тілом у пошуках рідин і у такий спосіб зумовлює недосконалість жіночої природи. За Гіппократом, *τὴν γυναικα ἀραιοσαρκωτέραν καὶ ἀπαλωτέραν εἶναι ἢ τὸν ἄνδρα: καὶ τοῦτου ὡδε ἔχοντος, ἀπὸ τῆς κοιλίης ἔλκει τὴν ἰκμάδα καὶ τάχιον καὶ μᾶλλον τὸ σῶμα τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ ἀνδρός* “жіноче тіло більш пористе і м’якше за чоловіче, тому воно втягує вологу з живота швидше і краще, аніж чоловіче” (Hippocrates. De mulierum affectibus, 1.25-27). Більша кількість рідин спричиняє більшу кількість крові, яка спричиняє біль, якщо вчасно не вивільниться. Крім того, жіноча кров тепліша за чоловічу і переміщується швидше. Чоловіки не страждають від такого болю, бо їх тіло міцніше, і вони виконують більш складну роботу, тому рідини вивільнюються швидше і не затримуються (Hippocrates. De mulierum affectibus 1.40-44). Отож, Гіппократ услід за іншими мислителями античності обґрунтовує нерівність жіночої і чоловічої природи навіть на анатомічному рівні.

За уявленнями давніх греків, не лише природа жінки була дефектною, а всі лиха на землі беруть початок від жінки. Б. Пауел стверджує: “Міф про Пандору, неначе біблійна історія про Адама і Єву, є етіологічним поясненням походження жінки, шлюбу і страждань у світі” [Powell 2015, p. 210]. За задумом Зевса Пандора стає покаранням за викрадення вогню Прометеєм. У поемі Гесіода “Роботи і дні” Зевс докоряє Прометею, що той перехитрив його і вкрав вогонь, за що Зевс наказує створити “злу річ для покарання смертних” (Hes. Opera at dies, p. 568–587). Попри те, що саме Прометей, чоловіче божество, розпочав протистояння богів і людей, ані його, ані Зевса ніколи не звинувачували у вивільненні зла. Приписування провини Пандорі є однією з найбільш патріархальних рис цього міфу, адже вона, незважаючи на роль жертви, визнається відповідальною за страждання та нещастя у світі. Однозначний образ Пандори як покарання для чоловіка проливає світло на особливості сприйняття жінки і її характеру давніми греками. Жінка визнається “слабкою, мінливою і меркантильною” істотою, яка завдає шкоди чоловікам [Cantarella 1987, p. 28]. Х. Кінг стверджує: “Для греків жінки – необхідне зло, *καλὸν κακόν*; зло, бо вона недисциплінована і розбещена, з відсутністю самоконтролю, яким чудово володіє чоловік, але все ще потрібна у світі, сконструйованому чоловіком, щоб відтворювати його” [King 1983, p. 110]. Такий погляд пояснює, чому жінки були обмежені сферою домашнього господарства. У межах дому жінку можна було стримувати і

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Levko O., Chukhno Yu. [Levko O. V., Chukhno Ju.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Verbal Representation of Misogynistic Ideas in Ancient Greek Proverbs [Verbalizacija mizoginistichnyh ujavlen' u davn'ogrec'kyh paremijah] (in Ukrainian)

виховувати у ній покірність, підпорядкованість і смиренність.

Уявлення про недосконалість жіночої природи, а відтак – її характеру, репрезентовані у давньогрецьких пареміях, як засвідчило наше дослідження. У багатьох пареміях представлені мізогіністичні уявлення, наприклад: *ἡ γυνή ἐστὶ καλὸν κακόν* “жінка є добрим / необхідним злом”, *πῦρ καὶ θάλασσα καὶ γυνή, κακὰ τρία* “вогонь, море і жінка – три лиха. Традиційно жінки вважалися причиною різноманітних нещасть і небезпек через свій підступний шарм, який міг позбавити чоловіка здорового глузду. Згідно з проаналізованим матеріалом, однією з провідних властивостей жінки є її балакучість і невміння дотримуватися таємниці. Паремії закликають не довіряти жінці, адже вона постійно плете інтриги і замислює зло. Гесіод застерігає чоловіків від лукавих жіночих слів і підступної (*ἐπίκλοπον*) натури (Hes. Opera et dies, p. 78).

Нами було проаналізовано близько 4000 давньогрецьких паремій, з яких виокремлено 65 одиниць, що репрезентують уявлення про жінку. Частина цих паремій вербалізує уявлення про жіночий характер, частина – про соціальну роль жінки як дружини. У результаті аналізу паремій ми визначили такі негативні риси жіночої вдачі:

1) **дикий норів:** *λέοντι συζῆν ἢ γυναικὶ συμβιῶν* “краще жити з левом, аніж з жінкою”, *χεῖρόν κατ' οἴκου ἐστὶν ἀνδράσι γυνή* “жінка для чоловіка, як буря у будинку”, *οὐδὲν ἐστὶ θηρίον γυναικὸς ἀμαχώτερον, οὐδὲ πῦρ οὐδ' ὄδ' ἀνααῖδης οὐδεμία παράδαλις* “жодна з тварин не є менш войовничою за жінку: ані вогонь, ані настільки сміливий леопард”;

2) **владність:** *ἔνιοι πολίων μὲν δεσπόζουσι, γυναικὶ δὲ δουλεύουσιν* “деякі, хоч і державами керують, перебувають у рабстві в жінки”;

3) **балакучість, допитливість:** *γραιὼν ὄθλοи* “бабські балачки”, *πάντα γυναικες ἴσασι, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγεθ' Ἡρην* “жінки знають все, і те, як Зевс привів Геру”;

4) **хитрість:** *πολλὰς ἂν εὔροις μηχανάς, γυνὴ γὰρ εἴ* “ти можеш вигадати безліч хитрощів, оскільки жінка”;

5) **підступність, легковажність:** *γυναικὶ μὴ πίστευε, μὴδ' ἂν ἀποθάνῃ* “не довіряй жінці, доки вона не помре”, *ὄρκους γυναικὸς εἰς ὕδωρ χρῆ γράφειν* “клятви жінки слід писати на воді”, *τὸν γὰρ γυναικὸς ὄρκον εἰς οἶνον γράφει* “клятви жінки пиши на вині”;

6) **мстивість:** *ἀεὶ παρθένοι Ἐρινυδες* “Еринії завжди дівчата”;

7) **заздрісність:** *ζῆλος γυναικὸς πάντα τυρπολεῖ δόμον* “заздрість жінки

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А. В., Чухно Ю. Ю.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)

запалює увесь дім”;

8) **лінивість**: *γυναικὸς πνυγή* “жіночий зад”;

9) **недалекість**: *γυναικὸς φρένες* “жіночий розум”, *ἡλιθιώτερος τῆς Πραξίλλης* “дурніший за Праксилу”;

10) **боягузтво**: *γυνὴ στρατηγεῖ καὶ γυνὴ στρατεύεται* “жінка полководець веде на війну жінку”, *γυναικῶν ὄλεθροί* “жіноча загибель”;

11) **спокусливість**: *γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀκμάζουσιν βέλος* “око жінки – спис для молодих”, *γυναικὸς ἀδὴ θάνατος νεωτέροις* “слова жінки – смерть для молодих”;

12) **розбещеність, нескромність, безсоромність**: *γραιὸς ἀναθυᾶ* “стара жінка має тічку”, *γραιὸς βακχεύει* “стара жінка охоплена вакхічним екстазом”, *γραιὸς κληρῶσα* “стара жінка-розпусниця”, *τὸ αὐτῆς ὄνειδος ἢ κύων ἄλλοις φέρεῖ* “її славу собака іншим розносить”, *ποῦ γὰρ ἡ Ἄρτεμις οὐκ ἐχόρευσεν*; “де Артеміда не танцювала?”, *φάτταν ἀντὶ περιστεράν, ἔταιραν ἀντὶ νύμφης* “дикого голуба замість горлиці, гетеру замість нареченої”, *γραιὸς χορεύει* “стара жінка танцює”, *γραιὸς καθωνίζόμεναι* “старі жінки – п'яниці”;

13) **недобросовісність, невміння керувати господарством**: *μηδέποτε εὖ ἔρδειν γέροντα, μηδὲ γυναῖκα, μηδὲ παῖδα βάσκανον, μηδὲ κύνα τινός, μηδὲ λάλον κωπλάτην* “ніколи добре не роблять старий, жінка, злісний син, чийсь собака та балакучий весляр”, *οἶαπερ ἡ δέσποινα, τοῖα ἢ κύων* “яка господиня, такий і собака”, *δέσποινα' ὅποια, τοῖα καὶ αἱ θεραπαινίδες* “яка хазяйка, такі й служниці”, *μη ποτε δουλεύσασα γυνὴ δέσποινα γένοιτο* “жінка, яка колись була служницею, ніколи не буде господинею”;

14) **жадібність**: *οὐκ ἀγαπᾷ γραιὸς θανοῦσα, ἀλλὰ καὶ προσεκφέρειν κελεύει* “помираюча стара не любить, але наказує принести”;

15) **хвалякуватість**: *σαυτὴν ἐπαινεῖς ὡσπερ Ἀστυδάμας, γύναϊ* “себе вихваляєш жінко, як Астидам”.

Давньогрецькі паремії, як правило, описують жінку лише зайнятою господарством, дітьми і будинком, тобто жінку-дружину. Слід зазначити, що акцент зміщується на фінансову складову шлюбу. Утримання дружини представлено як тяжкий тягар, а багатша жінка накличе сором на чоловіка: *ῥᾶονβίον ζῆς, ἢν γυναῖκα μὴ τρέφης* “матимеш легше життя, якщо ти не будеш вимушений утримувати дружину”, *ὡς τρις κακοδαίμων ὅτις ὦν πένης γαμῆ* “який же нікчемно нещасний той, хто одружується бідним”, *πένηστην γυναῖκα πλουσίαν λαβὼν ἔχει δέσποιναν, οὐ γυναῖκ' ἔτι* “бідняк, який бере за дружину

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Levko O., Chukhno Yu. [Levko O. V., Chukhno Ju.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Verbal Representation of Misogynistic Ideas in Ancient Greek Proverbs [Verbalizacija mizoginistichnyh ujavlen' u davn'ogrec'kyh paremijah] (in Ukrainian)

багату, матиме не дружину, а деспота”, *λευκόλενον λίνον κερδογαμείν* “одружуватися через розрахунок ізбілоруким льоном”, *κέρδων γαμείν* “одружуватися на прибутках”, *παρθένος τὰ πατρῶα*“ діва – батьківський спадок”.

Шлюб, як і жінка, був потрібен, у першу чергу, для народження законних громадян. Чоловіки ніяк не могли уникнути його, тому мусили миритися з усіма недоліками і перипетіями подружнього життя: *δύσμος γὰρ ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακόν* “шлюб – це зло, яке приймає більшість чоловіків”, *ὥς ἐστὶ τὸ γαμείν ἔσχατον τοῦ δυστυχεῖν* “одружитися – найгірше з нещаст” . І оскільки жінка була “необхідним злом” у чоловічому суспільстві, то її переваги чи недоліки визначалися саме на рівні суспільних характеристик, статусу, інакше жінки мало чим відрізнялися одна від одної, як засвідчує паремія: *λύχρον ἀρθένης γυνή πᾶσα ἢ αὐτή* “коли світло вимкнене, усі жінки однакові”.

Висновки. У давньогрецьких пареміях, присвячених жінкам, засвідчене мізогіністичне сприйняття жінки крізь призму чоловічого погляду на дійсність. Жінка постає нестримною, балакучою, зрадливою, підступною, хитрою, мстивою, жадібною, тобто такою, що постійно загрожує душевній рівновазі і гаманцю чоловіка. “Жінка” і “жіночність” стають атрибутом неправильних, дефектних рис характеру. Лише незначна кількість паремій репрезентують уявлення про шлюб та роль жінки як дружини-господині. Шлюб є лише необхідним злом заради народження громадян полісу. Витоки жіночого зла сягають образу Пандори, яка була створена приносити нещастя, при цьому чоловіча роль в цій історії замовчується маскулінною літературою Греції, натомість уся відповідальність перекладається на плечі Пандори, а відповідно – жінок.

Література:

1. Брюле, П. *Повседневная жизнь древнегреческих женщин в классическую эпоху*, пер. с фр. Т. А. Левиной; под ред. А. В. Петрова (Москва, Молодая гвардия, 2005), 239.
2. Івченко, Ю. В. «Роль жінки в історії античної філософії.» *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Серія: *Право* 29 (2/1)(2014): 12–14.
3. Костикова, І. В. (ред.) *Введение в гендерные исследования* (Москва, Аспект Пресс, 2005), 255.
4. Павлова, О. Н. «Философия античности: женщина как странный объект

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А В., Чухно Ю.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)

мышления.» *Вестник Московского государственного областного университета*, Серия: *Философские науки* 3(2009): 182–188.

5. Шарипкін, С. Я. «Відголоски матриархату в “Одіссеї”.» *Науковий вісник Чернівецького університету*, Серія: *Романо-слов'янський дискурс* 565(2011): 221–228.

6. Blundell, S. *Women in Ancient Greece*(London, British Museum Press, 1995), 224.

7. Blundell S., Rabinowitz N. S. «Women’s bonds, women’s pots: Adornment scenes in ancient Attic vase-painting.» *Phoenix* 62, No. 1/2(2008): 115–144.

8. Cantarella, E. *Pandora’s Daughters: The Role and Status of Women in Greek and Roman Antiquity* (Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1987), 229.

9. Clark, G. *Women in the Ancient world* (Oxford, Oxford University Press for the Classical Association, 1989), 46.

10. D’Ercole, M. C. «Marchands et marchandes dans la société grecque classique.» *Des femmes en action. L’individu et la fonction en Grèce antique, Métis Hors série*, éd. S. Boehringer, V. Sébillotte Cuchet (Paris, 2013): 53–71.

11. Eaverly, M. *Tan Men / Pale Women: Color and Gender in Archaic Greece and Egypt, a Comparative Approach*(Ann Arbor, University of Michigan Press, 2013), 192.

12. King, H. «Bound to Bleed: Artemis and Greek Women.» *Images of Women in Antiquity*, ed. A. Cameron and A. Kuhrt (London, Routledge, 1983): 109–127.

13. Okin, S. *Women in Western Political Thought* (Princeton, Princeton University Press, 1979), 440.

14. Powell, B. B. *Classical Myth*, 8-th ed. (Boston, Pearson, 2015), 741.

15. Schuller, W. *Die Welt der Hetären: Berühmte Frauen zwischen Legende und Wirklichkeit* (Stuttgart, Klett-Cotta, 2008), 303.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

16. *Аристотель. О возникновении животных* (Москва–Ленинград, Издательство Академии наук СССР, 1940), 250.

17. Гиппократ. *Сочинения*, кн. 1, *Избранные книги*, пер. В. И. Руднева, комм. В. П. Карпова (Москва, Биомедгиз, 1936), 736.

18. Лазер-Паньків, О. В. *ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ: Давньогрецькі прислів'я та приказки* (Київ, ВПЦ «Київський університет», 2015), 447.

19. Baker, D. S. *Greek proverbs* (Belfast, Appletree press, 2007), 71.

20. Riley, H. T. *A Dictionary of Latin and Greek Quotations, Proverbs, Maxims and Mottos* (London, Bell, 1909), 622.

21. Μουλακακес Νικος. *Αρχαίες Ελληνικής παροιμίες* (Αθήνα, Επικαιροτητα, 1994), 230.

References:

1. Briule, P. *Povsednevnaia zhizn drevnegrecheskikh zhenshchin v klassicheskui epokhu [Everyday Life of the Ancient Greek Women in the Classical Age]*(Moskva, Molodaia gvardiia, 2005), 239 (In Rus.).

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Levko O., Chukhno Yu. [Levko O. V., Chukhno Ju.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Verbal Representation of Misogynistic Ideas in Ancient Greek Proverbs [Verbalizacija mizoginistychnyh ujavlen' u davn'ogrec'kyh paremijah] (in Ukrainian)

2. Ivchenko, Yu. V. «Rol zhinky v istorii antychnoi filosofii [The Role of a Woman in Ancient Philosophy].» *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, Serii: Pravo 29 (2/1) (2014): 12–14 (In Ukr.).
3. Kostikova, I. V. (red.) *Vvedeniie v gendernyie issledovaniia [Introduction to Gender Studies]*(Moskva, Aspekt Press, 2005), 255 (In Rus.).
4. Pavlova, O. N.«Filosofiiia antichnosti: zhenshchina kak strannyi ob'ekt myshleniia [Philosophy of Antiquity: Woman as a Strange Object of Cognition].» *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta*, Serii: *Filosofskiiie nauki* 3 (2009): 182–188 (In Rus.).
5. Sharypkin, S. Ya. «Vidholosky matriarkhatu v “Odyssey”]» *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu*, Serii: *Romano-slovianskyi dyskurs* 565(2011): 221–228 (In Ukr.).
6. Blundell, S. *Women in Ancient Greece* (London, British Museum Press, 1995), 224.
7. Blundell S., Rabinowitz N. S. «Women’s bonds, women’s pots: Adornment scenes in ancient Attic vase-painting.» *Pheonix* 62, No. 1/2 (2008): 115–144.
8. Cantarella, E. *Pandora’s Daughters: The Role and Status of Women in Greek and Roman Antiquity* (Baltimore, Johns Hopkins University Press, 1987), 229.
9. Clark, G. *Women in the Ancient world* (Oxford, Oxford University Press for the Classical Association, 1989), 46.
10. D’Ercole, M. C.«Marchands et marchandes dans la société grecque classique.» *Des femmes en action. L’individu et la fonction en Grèce antique, Métis Hors série*, éd. S. Boehringer, V. Sébillotte Cuchet (Paris, 2013): 53–71.
11. Eaverly, M. *Tan Men / Pale Women: Color and Gender in Archaic Greece and Egypt, a Comparative Approach* (Ann Arbor, University of Michigan Press, 2013),192.
12. King, H.«Bound to Bleed: Artemis and Greek Women.» *Images of Women in Antiquity*, ed. A. Cameron and A. Kuhrt(London, Routledge, 1983): 109–127.
13. Okin, S. *Women in Western Political Thought* (Princeton, Princeton University Press, 1979),440.
14. Powell, B. B. *Classical Myth*, 8-th ed. (Boston, Pearson, 2015), 741.
15. Schuller, W. *Die Welt der Hetären: Berühmte Frauen zwischen Legende und Wirklichkeit* (Stuttgart, Klett-Cotta, 2008),303.
16. *Аристотель. О возникновении животных* (Москва–Ленинград, Издательство Академии наук СССР, 1940), 250.
17. Гиппократ.*Сочинения*, кн. 1, *Избранные книги*, пер. В. И. Руднева, комм. В. П. Карпова (Москва, Биомедгиз, 1936), 736.
18. Лазер-Паньків, О. В. *ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ: Давньогрецькі прислів'я та приказки* (Київ, ВПЦ «Київський університет», 2015), 447.
19. Baker, D. S. *Greek proverbs* (Belfast, Appletree press, 2007), 71.
20. Riley, H. T. *A Dictionary of Latin and Greek Quotations, Proverbs, Maxims and Mottos* (London, Bell, 1909), 622.
21. Μουλακακης Νικος.*Αρχαεις Ελληνικης παροιμιεις* (Αθηνα, Ελτικαροτητα, 1994), 230.

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Левко О. В., Чухно Ю. [Левко А В., Чухно Ю.], o.levko@knu.ua, vasilivna2807@ukr.net

Вербалізація мізогіністичних уявлень у давньогрецьких пареміях [Вербализация мизогинистических представлений в древнегреческих паремиях] (Українською / На укр. яз)